

Милашко О.Г.

к.е.н., доцент

Одеський національний економічний університет (Україна)

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ КІНЦЕВОГО ВИКОРИСТАННЯ ВВП УКРАЇНИ

В умовах воєнного стану відбуваються суттєві зміни в розподілі ресурсів держави задля оптимального керування та розвитку економіки країни.

Так, значні зміни торкнулися категорій кінцевого використання валового внутрішнього продукту України [1]. Елементами кінцевого використання є кінцеві споживчі витрати, валове нагромадження капіталу та сальдо експорту-імпорту.

У табл. 1 представлено динаміку валового внутрішнього продукту та компонентів його кінцевого використання за перший рік війни.

Таблиця 1.

Розподіл ВВП України за категоріями кінцевого використання (у фактичних цінах, млн. грн.)

Показник	2021 р.	2022 р.	Темп приросту (зниження) в 2022 р., %
Валовий внутрішній продукт	5450849	5239114	-3,9
У тому числі			
Кінцеві споживчі витрати	4734271	5469268	15,5
Валове нагромадження капіталу	788599	634629	-19,5
Сальдо товарів і послуг	-72021	-864783	
Експорт товарів і послуг	2217860	1857010	-16,3
Імпорт товарів і послуг (-)	2289881	2721793	18,7

Джерело: розроблено автором за матеріалами [2]

Відмітимо, що валовий внутрішній продукт України зменшився за 2022 р. на 3,9 % (табл. 1). Таке скорочення основного показника результатів діяльності країни відбулося під впливом суттєвого зниження (на 19,5 %) валового нагромадження капіталу та значного перевищення імпорту товарів і послуг (збільшився за рік на 18,7 %) над експортом, який скоротився за цей період на 16,3 %.

Одночасно з цим, спостерігалось збільшення кінцевих споживчих витрат (на 15,5 %). Кінцеві споживчі витрати здійснюють три сектори економіки: домашні господарства, некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства, та сектор державного управління.

У табл. 2 надано розподіл кінцевих споживчих витрат за секторами, які ці витрати здійснюють, у передвоєнний та перший воєнний роки. Ми бачимо, що відбулися суттєві зміни, які полягають у скороченні на 11,7 % витрат домашніх господарств при значному збільшенні відповідних витрат некомерційними організаціями. Що стосується кінцевих споживчих витрат сектору державного управління, то вони збільшилися більше, ніж у 2 рази (табл. 2).

Дані, що представлені в табл. 3, свідчать про збільшення на 17,8 в. п. питомої ваги сектору державного управління в загальних кінцевих споживчих витратах країни при одночасному її зменшенні на 18,5 в. п. сектору домашніх господарств.

Таблиця 2.
Розподіл кінцевих споживчих витрат за секторами економіки (у фактичних цінах, млн. грн.)

Показник	2021 р.	2022 р.	Темп приросту (зниження) в 2022 р., %
Кінцеві споживчі витрати	4734271	5469268	15,5
У тому числі			
Домашніх господарств	3717848	3283856	-11,7
Некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства	49324	98340	99,4
Сектору загального державного управління	967099	2087072	115,8

Джерело: розроблено автором за матеріалами [2]

Роль некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства, хоч і зросла в 2022 р. порівняно з 2021 р., проте залишилася не суттєвою.

Таблиця 3.
Структура кінцевих споживчих витрат економіки України за секторами, %

Показник	2021 р.	2022 р.	Абсолютний приріст, в. п.
Кінцеві споживчі витрати	100,0	100,0	0,0
У тому числі			
Домашніх господарств	78,5	60,0	-18,5
Некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства	1,1	1,8	0,7
Сектору загального державного управління	20,4	38,2	17,8

Джерело: розроблено автором за матеріалами [2]

Таким чином, сектор загального державного управління посилив у перший рік війни свою роль та суттєво збільшив кінцеві споживчі витрати. Витрати домашніх господарств на купівлю споживчих товарів і послуг за рік зменшився як в абсолютному, так і у відносному вираженні. Роль некомерційних організацій під час війни підвищилася.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 08.05.2024)
2. Статистичний збірник «Національні рахунки України» за 2022 р. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2024/02/nru_22.pdf